

Dkt. David Schreiner, Kutafakari Spade, Kipindi cha 2, Mari na Epic ya Gilgamesh, Miunganiko Miwili Mipana

© 2024 David Schreiner na Ted Hildebrandt

Huyu ni David B. Schreiner katika mafundisho yake kuhusu Kutafakari Upepo. Huu ni kipindi cha 2, Mari na Epic ya Gilgamesh, Miunganiko Miwili Mipana.

Karibu, huu ni mhadhara wetu wa pili wa watu wanne na nimewaachia mjadala mfupi kuhusu William Deaver na wazo lake la muunganiko na jinsi tutakavyotumia wazo hilo na kukuza wazo hilo na kuzungumzia muunganiko finyu na muunganiko mpana tunapoanza kujadili mhadhara huu na mhadhara unaofuata wa mafundisho ya William Deaver kuhusu Kutafakari Upeo.

Mkusanyiko huu, muunganiko huu kati ya akiolojia na Agano la Kale, unaonekanaje hasa? Katika hotuba hii, nataka kuzungumzia muunganiko kadhaa mpana, na tunatumaini, kufikia mwisho wa hotuba hii, utaelewa ninachozungumzia ninapozungumzia muunganiko mpana. Tena, si lazima iwe sehemu ya mawasiliano ya moja kwa moja, bali inaangazia masuala ya mtazamo wa ulimwengu na muundo wa kijamii; inafafanua kwa njia isiyo ya moja kwa moja maudhui ya Biblia. Na kwa hivyo, nataka kuzungumzia Mari, mahali maalum, kwa sababu ambazo zitakuwa wazi sana, na kisha pia nataka kuzungumzia maandishi, Epic ya Gilgamesh.

Na haya ni matokeo mawili muhimu sana ya utafiti wa akiolojia na yamekuwapo kwa muda mrefu sana. Kwa bahati mbaya, katika kumbukumbu za hivi karibuni, vitu vya Mari vimelazimika kuachwa nyuma kutokana na masuala ya ISIS na machafuko ndani ya serikali ya Syria. Lakini nina uhakika kwa sababu kimsingi imekuwa ikiendelea tangu mwanzoni mwa karne ya 20, nina uhakika itarejea wakati fulani.

Ni muhimu sana kuachilia tu. Kwa hivyo, nina uhakika kwamba Mari atarudi. Kwa hivyo, mara nyingi huwauliza wanafunzi wangu, na mimi hufanya hivi ili kuvuta chumba zaidi ya kitu kingine chochote, lakini mara nyingi huwauliza wanafunzi wangu, unajua, asili ya akiolojia ni nini? Na ninapata majibu mengi tofauti.

Nitakuwa na watu watakaosema mambo kama, ah, kuthibitisha kwamba Biblia ni kweli. Na nitakuwa na watu ambao wanapingana kidogo waseme, ah, kupinga Biblia. Ili kupata kitu chenye thamani, tunatafuta kitu ambacho kitakuwa na thamani ambacho tunaweza kukiua kwenye jumba la makumbusho.

Mara nyingi zaidi, watu hawa wameathiriwa na filamu kama vile National Treasure, Indiana Jones, na The Raiders of the Lost Ark, na hilo ni sawa. Lakini mara nyingi mimi

humalizia mazungumzo haya kwa mjadala wa akiolojia ni nini hasa. Na ni jambo la kuchekecha, ni la kuchekecha, napata msisimko fulani kutoka kwake.

Ninaona tu tabia zao, na nyuso zao hubadilika kabisa. Hasa ninapowaambia kwamba akiolojia ni jambo la kuchosha, labda limechorwa na ugunduzi muhimu. Utafanya jambo lile lile siku baada ya siku baada ya siku.

Na ukiwa na bahati, utapata kitu ambacho kitakuwa muhimu sana. Lakini huwezi kutegemea hilo. Utatazama uchafu mwingi.

Namaanisha, nakumbuka nilipokuwa Tel Rehov, ilikuwa ikichimba udongo, ikiweka uchafu kwenye ndoo, na ndoo ikifunga uchafu kutoka kwenye shimo. Na tunganafisha sakafu, na tungekaa hapo, na tunganesea, sawa, unafikiri nini? Na tungeiangalia, sawa? Na ilikuwa uchafu! Ndiyo, ni uchafu, lakini je, ni uchafu mkubwa? Sijui! Na kisha tungehama, na tungeangalia ukuta mkubwa. Na tunganesea, sawa, safisha ukuta huo mkubwa.

Na tungechukua brashi ili kuondoa uchafu kwenye udongo. Lakini hivi ndivyo unavyohitaji kufanya. Nasi tungetazama ukuta mkubwa na kusema, sawa, angalia hilo.

Ooh, alama ya majivu, sawa, sawa. Ooh, kuna sakafu hapo hapo. Na kwa hivyo, kuna mengi ya kutazama vumbi.

Unaangalia udongo na kujaribu kubaini kama uchafu huu ni muhimu. Hata hivyo, faida kubwa haiji hadi wanaakiolojia wajitokeze ofisini mwao. Miaka mingi baada ya tukio hilo, wanaanza kukusanya data zao zote.

Akiolojia ni mkusanyiko wa data. Data, data, data. Ipange, iandike, iweke kwenye hifadhidata, nasi tutairudia.

Hiyo ndiyo maana ya akiolojia. Mwisho wa siku, kila mtu anapomaliza kuchimba, hurudi ofisini mwake na kuanza kuweka kila kitu pamoja.

Kwa hivyo, lazima ujitolee. Lazima uwe na mawazo yako kwenye malengo ya muda mrefu. Mwisho wa mchezo, ikiwa utafanya hivyo.

Ukiwa mvumilivu. Ukiwa mvumilivu wa kutosha na unaona jambo hili vizuri, kuna uwezekano mkubwa utakuja na maarifa muhimu. Na ukiwa na bahati, utabadilisha jinsi watu wanavyoiona jamii ya kale ya Israeli.

Watabadilisha jinsi watu wanavyosoma Biblia na kuelewa maandiko. Na huu hapa mfano wa hilo. Na kuna mfano wa hilo ambao kwa kweli haupo popote katika Israeli ya kisasa leo.

Iko mahali panapoitwa Syria. Na hapo ndipo mahali pa kale palipokuwa Mari. Na Mari ni mfano mzuri wa jinsi uvumilivu, mwaka baada ya mwaka wa kuchimba, kupanga chati ya data, kuandika data, na hatimaye kuchapisha data, utakavyobadilisha jinsi tunavyoelewa mambo kuhusu maandiko.

Kwa hivyo, hili ndilo ninalotaka kupata mwanzoni katika hotuba hii. Nataka kuangalia mahali panapoitwa Mari, Mari ya Kale.

Na kwenye ramani hii hapa, hapa ndipo Mari ilipo kimsingi. Angalia iko ndani tu ya mpaka wa Syria. Ipo katika bonde linalounganisha njia za biashara za kale.

Kuna watu ambao ni wataalamu wa kupanga njia za biashara za kale. Na inavutia sana. Jamaa mmoja anayeitwa Dorsey alichapisha kitabu muhimu sana hapo awali.

Alizungumzia kuhusu mifumo ya barabara kuu ya kale huko Israeli ambapo ilipitia na ni bonde gani walilochukua, n.k. Kwa hivyo, mifumo ya barabara kuu ya kale ni muhimu sana kwa sababu hapo ndipo biashara iliishi. Kwa hivyo, Mari ya kale iko katika bonde linalounganisha.

Hapa kuna Mesopotamia. Chini kabisa hapa ndipo Israeli ya kale ilipo. Kwa hivyo, unaweza kuona umuhimu wa eneo hili.

Iko karibu sana na Mto Frati. Na kuna ushahidi unaoonyesha kwamba mahali hapa palikuwa na uhusiano na Mto Frati kwa njia za mifereji zilizotengenezwa na mwanadamu. Kwa hivyo, vipengele vya usanifu wa hali ya juu sana, miundombinu, n.k.

Na hili ndilo linalolisha umuhimu wa kimkakati wa eneo hili. Lina historia, Mari ya kale ina historia ya uvamizi ambayo inaweza kufupishwa katika hadithi ya miji mitatu. Na jiji hilo la kwanza linaanzia mwanzoni mwa milenia ya tatu KK, 2000 KK kitu fulani.

Huu ni mji wa kale, wa zamani ambao una historia ndefu sana na tajiri ya uvamizi. Jiji la 1 lilifuatiwa na Jiji la 2, ambalo kisha likafuatiwa na Jiji la 3. Jiji la 2 labda ndilo lililoandikwa vizuri zaidi kati ya miji yote mitatu. Huenda lilikuwa jiji la kisasa zaidi kati ya miji yote mitatu.

Tunajua hili kwa kiasi kikubwa kutokana na maendeleo ya mfumo wa ikulu kuu. Kwa hivyo, wachimbaji wamejikita katika mfumo wa ikulu kuu. Na wanaweza kutambua awamu za maendeleo.

Na awamu muhimu sana na kubwa ya maendeleo inahusishwa na Jiji la 2. Kwa hivyo Jiji la 2 limeandikwa vizuri sana. Hata hivyo, labda jiji muhimu zaidi kwa mjadala wetu

ni Jiji la 3. Jiji la 3 na mtu anayeitwa Zimri-Lim. Zimri-Lim alikuwa mtawala wa Waamori, mfalme wa Waamori wa Mari ya kale.

Alikuwa mmoja wa wafalme wa mwisho wa Waamori wa Mari ya kale. Aliacha hazina kubwa ya maandishi, kumbukumbu ya maandishi ya jinsi Mari ilivyoendelea na shughuli zake za kila siku. Jiji la 3 hatimaye lilifukuzwa kazi na kuchomwa moto.

Na Zimri-Lim yupo akiangalia yote yakitokea na kutokea. Kwa hivyo, uhusiano kati ya Zimri-Lim ndio tutakaouzingatia. Kwa sababu ambazo zitaonekana wazi baada ya dakika chache.

Kwa hivyo, hatimaye ilitakwa nyara na Hammurabi alipopitia Mesopotamia na hatimaye akaipata Babeli. Kwa hivyo huyo ndiye mtu ambaye hatimaye alibomoa kila kitu. Sasa, urithi wa Mari ni upi? Tena, nilichozungumzia ni maelezo machache ya msingi kuhusu jiji hilo, urefu wa uvamizi, jiji la kale sana, na muhimu zaidi.

Kwa hivyo sasa, nataka kuzungumzia hasa kilicho muhimu. Kimsingi nitakupa data muhimu, niifupishe kwa ajili yako, kisha niirudishe kwenye Agano la Kale. Mojawapo ya mambo ya kwanza tunayopaswa kuelewa ni urithi wa Waamori kama utamaduni maalum na jamii zenye umbo tofauti.

Sasa, hilo linaweza kusikika kuwa gumu, lakini ngoja nieleze. Waamori ni kundi tofauti la watu. Kwa kweli kuna Waamori waliojadiliwa katika Agano la Kale katika maeneo fulani.

Si mara nyingi, si mara nyingi kama baadhi ya Wakanaani, lakini tunazungumzia kuhusu Waamori katika Agano la Kale. Kwa hivyo, Agano la Kale linafahamu utamaduni huu mahususi. Ni utamaduni ulioenea sana, utamaduni mgumu sana kuufafanua.

Lakini wapo, tunaweza kuwatambua, tunaweza kutambua ni nani Mwamori na ni nani asiye kwa sababu mbalimbali, lakini ni vigumu sana. Walikuwa kundi la watu tofauti. Walikuwa utamaduni tofauti, uliunganishwa, na tunaweza kumshukuru Daniel Fleming kwa kuanza kuelezea na kufafanua mengi ya haya, lakini wameunganishwa si na taifa lolote, si na eneo lolote maalum, bali na njia maalum ya maisha na lugha.

Kwa hivyo, walishikilia mtindo maalum wa lugha na walishikilia mtindo maalum wa maisha. Na mtindo huo wa maisha unafafanuliwa kama mtindo wa maisha wa kichungaji unaohama zaidi kuliko kitu kingine chochote. Huu haukuwa utamaduni ulioelekea kutulia na kubadilika kuwa mijini.

Hapana, walienda kutoka sehemu moja hadi nyingine wakifuata mifumo ya uhamiaji wa msimu kwa mifugo yao, na walifanya mambo tofauti na vituo vya mijini vya eneo

hilo. Pia walionekana vibaya. Kulikuwa na mambo chanya, lakini pia kulikuwa na mambo mengi hasi.

Kwa hivyo, tunaposoma kuhusu mawasiliano ya Zimri Lim akizungumzia, samahani, tunaposoma hati fulani kutoka Mesopotamia zinazozungumzia Waamori, baadhi yake ni chanya, lakini pia kuna mengi hasi pia. Lakini pia wanazungumzia watu hawa waliofafanuliwa na mtindo maalum wa maisha. Sasa, tukizungumzia mahali ambapo Waamori wanarudiwa katika Agano la Kale, Agano la Kale pia linawakumbuka kama utawala uliofafanuliwa kwa ulegevu katika maeneo ya nyanda za juu za kati kabla ya Enzi ya Chuma.

Ni Enzi ya Shaba ya Mwishoni, jambo la Enzi ya Shaba ya Kati linalohusishwa na maeneo ya nyanda za juu, ambapo mtindo huu wa maisha ya ufugaji unaohama ulienea sana katika eneo hilo. Na Waisraeli katika Biblia wanaonekana kuwakumbuka vibaya. Kwa hivyo, kwa mfano, Manase anaelezewa vibaya katika tathmini yake ya kifalme, na dhambi zake kwa kweli zinaendana na Waamori waliomtangulia.

Kwa hivyo, ni hasi sana. Ninaamini ni Manase. Nina uhakika kabisa ni Manase.

Kwa sababu inaruka ghafla. Lakini hutokea katika Agano la Kale. Kuna majadiliano kuwahuu katika Kumbukumbu la Torati pia, yanayohusishwa na upagani wa Wakanaani pia.

Kwa hivyo, wanakumbukwa vibaya. Lakini tena, wanakumbukwa kwa mtindo fulani wa maisha, wanakumbukwa kama siasa isiyoeleweka vizuri, na wanakumbukwa vibaya. Sasa, jambo lingine ambalo maandishi ya Mari yanazungumzia ni wazo hili la jamii isiyo na umbo tofauti.

Dimofimu inarejelea vipengele tofauti lakini vinavyotambulika ndani ya jamii vinavyoshirikiana kwa manufaa ya jamii. Sasa, ni kweli, dimofimu ni vigumu kufafanua. Lakini nadhani tunaweza kuwa na uhakika wa kutosha katika kuelewa kwamba jamii fulani, hasa katika ulimwengu wa kale, ziliundwa na nyanja tofauti, ukitaka, vipengele tofauti.

Na mara nyingi, kulikuwa na watu katika jamii hiyo waliojipatia riziki na kufanya kazi kila siku kama wachungaji wa wanyama. Na hivyo Ibrahimu alifanya hivi, mababu walifanya hivi. Wangefuata mifumo ya uhamiaji wa msimu juu na chini ya Barabara ya Kati ya Ridge, na hivi ndivyo tunavyozungumzia.

Maandiko ya Mari yanazungumzia kuhusu watu hawa wa kilimo na wafugaji kuhusiana na watu walioishi mijini. Na mara nyingi, yanazungumzia kuhusu mvutano uliopo hapo. Walifanya mambo tofauti.

Mfano mzuri wa hili ni Lutu karibu na Sodoma na Gomora. Sodoma na Gomora ni miji. Ni vituo vya mijini. Mengi yanaonekana kuhusishwa na mtindo huu wa maisha ya kilimo na ufugaji.

Hizi ni jamii zenye umbo la duara ambazo zimeandikwa vizuri katika Mari. Na umuhimu wake tutaufikia baada ya muda mfupi. Lakini tena, matokeo ya Mari yanahusishwa kwa kiasi kikubwa na urithi wa Waamori na jamii zenye umbo la duara, na tunazifafanuaje ?

Pia inaangazia, na labda hii ndiyo sehemu ninayoipenda zaidi katika maandishi ya Mari kwa sababu hadi maandishi ya Mari, tulikuwa tukifanya michezo ya kivuli kidogo linapokuja suala la kuwafafanua manabii. Walikuwa akina nani? Walifanyaje kazi kama taasisi ya kijamii? Tulikuwa na maandishi fulani. Tulikuwa na ushahidi fulani kutoka maeneo fulani.

Lakini kwa Mari, mambo yalianza kueleweka. Na tunaweza kuwashukuru wasomi wachache, kama Abraham Malamont , haswa, kwa kuanza kuelezea wasifu wa kitaasisi wa nabii ambao uliwezekana kwa sababu ya maandishi ya Mari. Sasa, Mari atafanya nini, Mari atazungumzia kuhusu manabii.

Itazungumzia kuhusu manabii katika vibao hivi vya kikabari. Watazungumzia kuhusu manabii kwa maneno mbalimbali. Watatumia maneno mbalimbali kumzungumzia nabii huyu.

Na hiyo ina maana gani? Hiyo ina maana kwamba taasisi ya kinabii haipaswi kupunguzwa hadi neno maalum. Kwa hivyo, huenda umemsikia mtu akisema, unajua, jamaa huyu, anaitwa navi , kwa hivyo, yeye ni nabii. Lakini jamaa huyu hapa, haitwa navi , kwa hivyo yeye ni mwonaji tu, au yeye ni mwonaji tu.

Yeye si nabii kweli. Huo ni hui, huo ni upuuzi mtupu. Hilo si sahihi kwa sababu Mari anachotuonyesha ni kwamba maneno mbalimbali yalitumika kuzungumzia taasisi moja ya kijamii.

Tunaunda wasifu wa kijamii unaotegemea zaidi utendaji kazi. Watu hawa walifanyaje kazi ndani ya muktadha wa jamii zao? Zaidi ya jinsi walivyorejelewa. Marejeleo ni muhimu.

Sisemi kwamba marejeleo hayajalishi, lakini nasema ikiwa tunachotegemea ni jinsi yanavyorejelewa, basi tunaweza kupata matatizo. Lakini Mari inatuonyesha kwamba maneno mbalimbali yanaweza kutumika kuzungumzia manabii. Kwa hivyo, maandishi ya Mari, yanapozungumzia manabii, hufanya kazi kama zana muhimu sana ya kulinganisha.

Zinatuonyesha kwamba manabii wa Mari na maandishi haya yanaanzia mwaka 1750 KK, kwa hivyo wakati wa kipindi cha mfumo dume, si wakati wa wafalme na falme zilizoungana na kugawanyika. Hii ni mamia ya miaka iliyopita, lakini bado zinatuonyesha njia zinazofanana za unabii. Unabii wa kufata dhidi ya unabii wa kutoa.

Walikuwa wakitoa vipi unabii? Mari anatuonyesha kwamba wanafanya mambo vivyo hivyo. Unabii wa hisia pamoja na unabii wa kufata neno. Unabii wa hisia ni wakati neno linapomjia mtu aliyepakwa mafuta na roho ya Mungu.

Wanapata tu neno. Labda umesikia. Nina neno kwako lililotoka kwa Roho Mtakatifu.

Huo ni unabii wa kueleweka. Unabii wa kufata ni kutumia aina fulani ya msingi, aina fulani ya matukio yanayoonekana, na kisha unaona kitu, ukiangalia kitu, na kusema, sawa, hiyo inamaanisha nini? Sawa, ukosefu wangu wa kitabu cha kiada cha neno bora unasema nini? Kwa hivyo, wanarudi kwenye kanuni zilizowekwa, vigezo vilivyowekwa, na kusema, sawa, ikiwa kunguru ataruka juu ya nyumba yako wakati huu wa siku, basi labda tunashughulika na kitu cha kutisha. Kwa hivyo ndivyo unabii wa kutoa ulikuwa.

Unaona mambo, na unaona kitu, unapitia jambo fulani, kisha unarudi kwenye kanuni inayokubalika ili kuelewa maana yake. Kwa hivyo, tunayo hiyo katika Agano la Kale. Tulikuwa nayo huko Mari.

Tena, kutusaidia kuelewa taasisi hii katika muktadha. Pia tunaona huko Mari kwamba unabii unahusishwa na nyakati za mgogoro. Unabii unahusishwa na miundo fulani ya nguvu.

Kwa hivyo, kuna manabii wakuu huko Mari na manabii wa pembeni huko Mari. Manabii wa pembeni ni wale ambao hawahusiani na miundo ya nguvu kuu. Eliya, Elisha, Mika.

Hawa ni manabii wanaozunguka-zunguka katika jamii. Hawahusiani. Hawahusiani na ufalme mkuu.

Lakini basi tuna manabii kama Nathani. Tuna manabii kama Gadi. Huenda Isaya ni nabii mkuu zaidi.

Ana ufikiaji rahisi wa Mfalme Hezekia na Mfalme Ahazi. Huenda yeye ni nabii mkuu zaidi kuliko nabii wa pembeni. Kwa hivyo, tuna haya katika Agano la Kale.

Na unabii unaohusishwa na nyakati za mgogoro? Namaanisha, Enzi nzima ya Chuma ilikuwa wakati mkubwa wa mabadiliko ya kijamii na mgogoro, hasa wakati Waashuri Wapya na Wababeli walipotokea. Kwa hivyo tena, huko Mari tunaona manabii

wakifanya kazi, wakitekeleza shughuli zao kwa njia ile ile. Inakuwa chombo muhimu cha kulinganisha kujenga wasifu kwa taasisi ya nabii.

Pia tunaona huko Mari kwamba unabii unaeleweka katika muktadha wa kitu kikubwa zaidi. Na, je, hii inasisimua? Hii inatuonyesha kwamba manabii wa Israeli, kwa sababu walielewa neno lao kuwa sehemu ya kitu kikubwa zaidi, wazo la agano, historia ya ukombozi, uhusiano wa Mungu na Israeli, kitu kile kile, mambo kama hayo yalikuwa yakitokea huko Mari.

Haikuwa imeendelezwa kitheolojia kwa karibu kiasi hicho. Lakini kuna ushahidi unaoonyesha kwamba manabii wa Mari walielewa kwamba matamshi yao yangeathiri kitu kikubwa zaidi kuliko mwingiliano huo mahususi. Kwa hivyo Mari inavutia kutoa sehemu nzuri ya mtambuka.

Tena, iliandikwa takriban mwaka 1750 KK . Sawa, hiyo ni karibu wakati wa Zimri-Lim. Inatupa sehemu muhimu ya mtambuka wakati ambapo Biblia inatupa mtazamo zaidi wa kidiakronia.

Kwa pamoja, mambo haya mawili yanaturuhusu kusema kwa ujasiri kuhusu manabii ni akina nani, jinsi wanavyoendesha shughuli zao, na wanachofanya katika jamii. Tunaanza kuelewa kwamba manabii walifanya jukumu la kitheolojia na kijamii. Ni vigumu sana kutofautisha kati ya hawa wawili.

Ndiyo, walileta neno la Mungu kwa watu, kwa wafalme, kwa makuhani, kwa umma. Na walipofanya hivyo, walifanya kazi maalum ya kijamii. Kwa hivyo tena, ufahamu muhimu sana linapokuja suala la maandishi ya Mari na jinsi yanavyotusaidia kufafanua wasifu, wasifu wa kitaasisi wa manabii.

Sasa, tukirudi nyuma kwa dakika chache tu, dakika chache tu kulingana na nilichosema, Mari inatuambia nini kuhusu historia ya mababu? Tena, tunaangalia maandishi ya Mari, na tunaona mwingiliano huu kati ya wakulima na wafugaji na watu wa mijini. Na nilitaja kwa ufupi kwamba hii inasikika sana kama Lutu. Hii inasikika sana kama Ibrahimu, Isaka, na Yakobo.

Namaanisha, Ibrahimu anarudi, ana mwingiliano na Melkizedeki, ambaye anahusishwa waziwazi na eneo la mjini karibu naye, na wana mwingiliano huu. Hii inatuambia nini kuhusu historia ya mababu? Na mazungumzo kuhusu historia ya masimulizi ya mababu ni marefu. Na sitaki kuisitiza maelezo hayo.

Lakini ni jambo ambalo limetangazwa sana katika miaka ya 70 na 80, na lilikuwa mjadala mkali sana. Lakini kinachovutia kuhusu Mari ni kwamba inatuonyesha kwamba maelezo ya kijamii, taarifa za msingi, muktadha ambao mababu waliishi si ndoto. Ni ukweli.

Hivi ndivyo jamii hizi zinavyofanya kazi. Hivi ndivyo vipengele hivi ndani ya jamii vinavyofanya kazi na kuingiliana. Kwa hivyo, inapozungumzia kuhusu Ibrahimu kuwa na miingiliano hii ya mara kwa mara na watu kutoka mjini, inapozungumzia kuhusu Lutu kuingiliana na vituo vya mijini, n.k., inapozungumzia mambo haya, hii si ndoto.

Maandishi ya Biblia yanashikilia kumbukumbu iliyoandikwa vizuri, kumbukumbu, uhalisia wa mababu. Mari inaturuhusu kuelewa mambo hayo kwa undani zaidi. Je, inathibitisha uhalisia wa masimulizi ya mababu bila shaka yoyote? Hapana, haifanyi hivyo.

Kwa hivyo, hupaswi kutumia maandishi ya Mari, ambayo yanazungumzia jamii zenye umbo tofauti, ambayo hutusaidia kutambua na kuelewa aina hizi za jamii. Hupaswi kuyatumia maandishi hayo na kuyaomba msamaha kama msaada wa kihistoria wa masimulizi ya mfumo dume. Huwezi kufanya hivyo kwa sababu ushahidi unaenda mbali tu.

Inafikia tu hatua ambapo mwingiliano huu, aina hii ya mwingiliano, aina hii ya jamii, ulikuwa halisi. Unapoanza kutumia ushahidi huo kujaribu kubishana kuhusu historia ya Ibrahimu, Isaka, na Yakobo, unazidisha uelewa. Unaenda zaidi ya ushahidi.

Kwa hivyo, chukua kile ambacho ushahidi unakupa. Lakini tena, nadhani ni muhimu. Nadhani ni muhimu kwa sababu inaweka masimulizi haya katika mfumo halisi wa kihistoria, na hilo ni muhimu.

Kwa hivyo huyo ni Mari, na ninataka kubadilisha gia hapa. Nataka kubadilisha gia hapa na kuzungumzia Epic ya Gilgamesh. Tena, Mari ni tovuti, na tunajali City 3. Ni tovuti maalum ambayo inaangazia sana historia ya kijamii, muundo wa kijamii wa manabii, jamii zenye umbo tofauti, Waamori, n.k.

Tena, muunganiko mpana. Lakini hapa nataka kuzungumzia fasihi. Nataka kuzungumzia fasihi, na hapa ndipo mambo yanaposisimua sana.

Ninapenda Epic ya Gilgamesh. Nimeipenda sana, na nadhani inavutia sana kwa sababu kadhaa. Lakini tunapaswa kuanza kwa sababu ni maandishi; tunapaswa kuanza na muhtasari wa hadithi.

Inaanza kwa kusimulia unyonyaji. Gilgamesh—sipaswi kusema inaanza, lakini Epic ya Gilgamesh ni muhimu. Ni zaidi ya haya; ni ya kifalsafa sana kwa namna fulani. Lakini kwa kiasi kikubwa inahusu kusimulia unyonyaji wa mfalme wa kihistoria wa Uruk, na jina lake lilikuwa Gilgamesh. Sasa, mwanzoni, inaonekana Gilgamesh alikuwa na utu mgumu sana.

Mistari ya mwanzo ya Epic ya Gilgamesh inazungumzia ukali wake kwa watu wake, na hakuwa kiongozi mzuri. Na ukweli huu uliwafanya watu kwa namna fulani, sijui, kulia.

Katika picha zinazonikumbusha Kutoka Sura ya 1, watu wanalia kwa kujibu kiongozi asiye na huruma kuhusu muktadha wa ukandamizaji.

Ni sawa; si sahihi kabisa, lakini inanikumbusha, unaposoma mistari ya ufunguzi ya Gilgamesh, inanikumbusha hilo katika Kutoka Sura ya 1. Na miungu hukusanyika, na husikia kilio cha watu, na husema, sawa, kimsingi, tunapaswa kufanya jambo fulani kuhusu hili, na tutafanya nini? Sawa, hebu tumpe adui. Tumpe mtu atakayemweka mahali pake, ambaye atamtawala, na ambaye atamfanya kuwa mtawala mkarimu zaidi. Nasi tutampa Enkidu, na huyu ni mtu mwitu.

Kwa hivyo, Gilgamesh anatoka mjini, yeye ni mfalme, na kwa kumjibu, miungu itampa mlima, ukitaka. Na Enkidu, jinsi alivyoelezea, yeye tu, namaanisha, ndivyo alivyo, yeye ni mtu wa milimani. Yeye ni mtu wa porini, na hana ujuzi mwingi, lakini huyu ndiye mtu atakayemzuia Gilgamesh.

Tatizo ni kwamba, Enkidu na Gilgamesh wanapokutana hatimaye, wanapigana, wanapigana, na ni pambano refu sana linalojitokeza na kwa namna fulani huenda kutoka sehemu moja hadi nyingine, lakini hatimaye, Enkidu na Gilgamesh hawachukiani, bali wanakuwa marafiki wa karibu. Namaanisha, uchumba hutokea, kimsingi ndivyo hii ilivyo. Na hivyo mpango kutoka kwa miungu uligeuka kuwa wa kurudisha nyuma.

Gilgamesh anakuwa rafiki mkubwa wa Enkidu, na hii inaanza kulisha sehemu iliyobaki ya simulizi. Mojawapo ya mambo wanayofanya ni kwamba aina ya simulizi inaruka mbele kutoka nyakati fulani; inaonyesha mambo, na inaendeleza simulizi. Na kisha, baada ya Enkidu na Gilgamesh kuwa marafiki, kimsingi, wamekaa, na wanachoka.

Tutafanya nini? Sijui. Tunaweza kupigana mieleka zaidi. Loo, hapana.

Nimemaliza hivyo vya kutosha. Twende juu tukaue kitu. Twende juu tukawinde.

Na hivyo, Gilgamesh na Enkidu wanaamua kwamba wataenda kwenye msitu wa Lebanoni na kushiriki uanaume wao, na watatafuta kitu cha mungu wa kizushi kinachoitwa Humbaba. Na huyu ni mungu anayetawala misitu, kingo za ulimwengu wa dunia. Na moja ya mambo unayopaswa kuelewa kuhusu misitu katika fasihi ya kale ya Mesopotamia ni kwamba mara nyingi ni ishara ya maeneo ya mpito kati ya vitu duniani na kila kitu zaidi ya ulimwengu wa dunia, kisicho cha kawaida, ukitaka.

Kwa hivyo, msitu ni jangwa hili, eneo hili la mpito ambapo vitu vya ajabu na vya kutisha huishi. Na moja ya vitu hivyo vya ajabu na vya kutisha vinavyoishi katika msitu wa mierezi wa Lebanoni ni kitu hiki kinachoitwa Humbaba. Na kwa hivyo, Enkidu na Gilgamesh wanaamua kwamba watapanda juu na watamuua Humbaba.

Hatimaye wanafika huko baada ya safari ndefu. Na ni wakati wa safari hii ambapo wanafikiri kweli, unajua, je, tunataka kweli kufanya hivi? Lakini wanafikia hitimisho kwamba watamfuata mtu huyu. Na watamfuata mtu huyu kweli.

Na hatimaye, wanakwenda kwenye msitu wa Lebanoni. Wanamuua Humbaba baada ya Humbaba kuwatukana. Lakini hatimaye wanamshinda , na wanamrudisha.

Wanapeleka ushahidi wa ushindi huo Uruk , ambapo watasherehekea. Watakuwa na sherehe kubwa. Na ni wakati wa sherehe hiyo ambapo Ishtar anaanza kuwa na macho ya kuvutia kwa Gilgamesh.

Anamshambulia Gilgamesh. Na Gilgamesh anamkataa. Na hii inamkasirisha Ishtar.

Na kwa hivyo, anamwendea baba yake na kusema, unajua, Gilgamesh amenikataa. Sijawahi kuona aibu hivi. Nimehuzunika.

Fanya jambo, baba. Fanya jambo. Na kwa hivyo, baba yake, unajua, inavutia sana jinsi mwingiliano kati ya miungu unavyoelezewa katika maandishi haya.

Ni ya kitoto sana na mambo ya aina hiyo, yana haki kabisa. Lakini hatimaye, fahali wa ulimwengu anaachiliwa. Fahali wa ulimwengu anatakiwa kwenda Uruk na kusaka kila kitu.

Na hii ni malipo. Hii ni malipo kwa Gilgamesh kwa kumkataa Ishtar. Kwa bahati mbaya, Gilgamesh na Enkidu wanaanza tena.

Nao wanamshinda ng'ombe wa ulimwengu, jambo ambalo linawafanya watu wazidi kukasirika. Kwa hivyo una Gilgamesh, aliyepewa nguvu na Enkidu, ambaye anaanza kusababisha matatizo zaidi kwa miungu katika pantheon. Kwa hivyo, watafanya nini? Na hapa, katika hatua hii, kuna mgawanyiko mkubwa.

Kuna mapumziko katika maandishi tuliyo nayo. Na kisha mambo yanapoanza, kuna mkutano huu, ukitaka, mkutano huu wa kimungu unaoendelea, ambapo miungu inasema, sawa, jambo lazima litokee. Lazima tuanze tena kwenye mraba wa kwanza.

Na hiyo ina maana ya kumtoa Enkidu mezani. Enkidu anaondolewa mezani, na ameuawa. Na hili linamkera sana Gilgamesh.

Kwa sababu huyu alikuwa rafiki yake mkubwa, huyu alikuwa kaka yake. Walikuwa na uchumba mkubwa ambapo walifanya kila kitu pamoja, uhusiano huu wa karibu sana na jamaa huyu, na mara moja amechukuliwa.

Na hivyo, Gilgamesh anaanza kuyumba. Anaanza kuyumba kihisia na kisaikolojia, na akili yake inaanza kutangatanga. Na mahali inapoishia ni kwamba anatoka nje, na atajaribu kuelewa haya yote.

Atatembea-tembea ukitaka. Na atafuata wazo hili la kutokufa. Kifo ni cha kusikitisha sana.

Kifo ni kibaya sana. Sitaki kukipitia. Na anaanza kutafuta kutokufa.

Jitihada hii, jitihada hii ya kutokufa itampeleka kwa mtu anayeitwa Utnapishtim. Kwa sababu kwa kadiri Gilgamesh anavyojua, kuna mwanadamu mmoja tu ambaye amewahi kupata kutokufa. Na kwa hivyo mantiki ingemwambia ikiwa kuna mwanadamu mmoja ambaye ameifanya, ninahitaji kwenda kumtafuta mtu huyo, nimuulize jinsi ilivyotokea, na hiyo ndiyo ufunguo wa mafanikio yangu.

Kwa hivyo, yuko tayari kutafuta kutokufa kwa kujibu kifo cha Enkidu. Utnapishtim, na tutaingia kwenye picha hii hapa baada ya sekunde moja tu. Utnapishtim anasimulia, hatimaye Gilgamesh anapata njia ya kumfikia Utnapishtim.

Utnapishtim anaishi katika maeneo ya mpakani, maeneo ya mpito kati ya ulimwengu wa dunia na ulimwengu wa mbinguni, kwa sababu yeye hawezi kufa. Hii inaeleweka. Kwa hivyo, Gilgamesh, kupitia safari ngumu sana, anajikuta akiwa pamoja na Utnapishtim, na kimsingi anasema, ulifanyaje, jamani? Ulifanyaje? Nataka baadhi ya hayo.

Mazungumzo yanaanza, na mazungumzo hayo yanachukua umbo la hadithi. Utnapishtim anasimulia jinsi alivyopata kutokufa, ambayo ilihusisha gharika iliyotumwa na miungu.

Ilihusisha mashua iliyomwoko yeye na wanajamii wake. Ilihusisha yeye kukaa kwenye mashua hiyo kwa muda mrefu. Ilihusisha mafuriko ya dunia kupungua ili hatimaye mashua igonge ardhi.

Anashuka kutoka kwenye mashua, na kisha, ghafla, miungu ina hasira. Loo, Mungu wangu, ubinadamu umeokoka. Tulianzisha mafuriko haya ili kuwaua wanadamu.

Tulitaka ubinadamu uondoke mezani na bado wanaishi. Nini kilitokea? Na kwa hivyo mapigano haya yanaanza kati ya miungu kwa sababu miungu inajua mtu fulani amemwaga maharagwe. Alikuwa nani? Na kwa hivyo Utnapishtim hatimaye anapata ofa ya kutokufa.

Na anasema, sawa, umetupata, umefanya, wewe ni Mungu. Lakini katika mchakato wa kusimulia hadithi hiyo, ambayo inasikika sana kama simulizi ya mafuriko ya

kibiblia, lakini katika mchakato wa kusimulia hadithi hiyo, Utnapishtim atamtazama Gilgamesh na kusema, ilikuwa ni mpango wa mara moja, rafiki. Huelewi hili.

Lakini Gilgamesh haridhiki na hilo. Anaendelea kusukuma, anaendelea kusukuma, anaendelea kusukuma. Anamchosha Utnapishtim.

Na Utnapishtim hatimaye anasema, sawa, sawa, ukiweza kukaa macho kwa wiki moja mfululizo, sawa, ukiweza kukaa macho kwa wiki moja mfululizo, utakuwa nayo. Hawezi kufanya hivyo. Amechoka sana na safari yake.

Amechoka sana na kila kitu maishani mwake. Haishi muda mrefu sana. Na ili kuthibitisha hoja yake, Utnapishtim ameoka keki.

Yuko kama, hapa, unaamka. Ulisema hukulala, lakini hapa ni kwa sababu tumeandaa chakula hiki chote, na ulilala. Lakini Gilgamesh bado hajaridhika.

Bado anaendelea kusukuma, na bado anaendelea kusukuma. Na hatimaye, Utnapishtim anasema, sawa, sawa, sawa. Ukiweza kushuka kwenye maji ya awali ya Apsu, kuna mmea unaokua chini ya ziwa.

Ukiweza kupata mmea huo, unaweza kuurudisha juu. Hiyo ndiyo tiketi yako. Utakuwa wa milele ukiweza kufanya hivyo. Na Gilgamesh anasema mimi huchukua dau hilo.

Nitafanya hivyo. Kwa hivyo, anajifunga mawe mazito na anatoka huko nje na anazama chini na anapata mmea. Na akiwa njiani kurudi nyumbani na mmea huo ambao utampa uzima wa milele, anasimama kupumzika.

Na kinachotokea, haoni, lakini nyoka anakuja kutoka nyuma yake na kuichukua mmea, akila mmea. Na mmea ule ambao ungempa Utnapishtim uzima wa milele umetoweka. Na ni katika hatua hiyo ambapo Gilgamesh, samahani, atampa Gilgamesh uzima wa milele, umetoweka.

Wakati huo, Gilgamesh hatimaye anatambua kwamba kutokufa si kwa ajili ya ubinadamu. Na anaamua kurudi nyumbani na marafiki wapya na kuishi maisha yake yote huko Uruk. Na kuna mwingiliano huu wa ajabu ambapo ghafla Gilgamesh anashuka katika ulimwengu wa kuzimu na kumtafuta Enkidu tena.

Na Enkidu anamwambia kimsingi, usiende katika njia hii, usitafute hii. Inavutia kwa sababu inaonyesha kwamba ni vigumu sana kuelewa mahali ambapo tukio hilo linaingia katika hadithi kubwa, lakini linazungumzia ugumu wa simulizi na jinsi lilivyoendelea. Lakini tena, kimsingi, hadithi hii inahusu ubinadamu na kuhusu ubinadamu unaodhihirishwa katika nafsi ya Gilgamesh kuelewa wao ni akina nani

wanachopaswa kufanya, jinsi wanavyopaswa kuishi, na kusudi lao maishani ni nini, uhusiano wao na miungu ni upi.

Kwa hivyo, ni hadithi ya kishujaa inayozungumzia baadhi ya maswali muhimu ya maisha. Na kwa hivyo, hadithi ya kumpata Gilgamesh, tunapaswa kusimama na kuzungumzia hili kwa sababu hadithi ya kumpata Gilgamesh inavutia kama vile kuzungumzia maudhui ya Gilgamesh. Tutarudi kwenye maudhui, tutazungumzia kuhusu matokeo ya haya yote, lakini tunapaswa kuchukua muda mfupi kuzungumzia jinsi hadithi ya Gilgamesh ilivyopatikana.

Maandishi ya hadithi ya Gilgamesh, yalipatikanaje? Sasa tunapaswa kutambua kwamba hayakupatikana yote kwa wakati mmoja, yalipatikana kwa hatua. Na matokeo hayo, ukitaka, yalihusishwa na uchimbaji wa mapema zaidi wa Mesopotamia, Ninawi wa kale, miji mikuu ya kale ya Ashuru, n.k. Na kwa hivyo, inaanza na mtu anayeitwa Austin Henry Layard.

Na Austin Henry Layard alikuwa mtu aliyekulia kama mwanadiplomasia, hatimaye anakuwa mwanaakiolojia katika Sri Lanka ya kisasa. Alitumia muda fulani katika Sri Lanka ya kisasa. Lakini hatimaye anaanza uchimbaji katika Ninawi wa kale.

Na jamaa huyu, katikati ya karne ya 19, kama unakumbuka mazungumzo yetu katika Hotuba ya 1, huu ulikuwa wakati wa uwindaji wa hazina uliotukuka. Kwa hivyo jamaa huyu anachimba mitaro, anachimba mashimo, anatafuta tu vitu vikubwa. Na anaviweka kwenye masanduku, na anavisafirisha chini ya mto, na anavirudisha kwenye Jumba la Makumbusho la Uingereza.

Na kwa hivyo, anapata sanamu hizi kubwa, anapata vifuniko hivi vya dhahabu vinavyopamba majumba ya kifalme, na anaviweka vyote kwenye masanduku. Baadhi ya masanduku yanazama chini ya mto na hayatapatikana tena. Lakini hivi ndivyo jamaa huyu anavyofanya kazi.

Lakini katika mchakato wa kutafuta vitu hivi vikubwa, pia ana akili ya kutosha kutambua kwamba, loo, angalia vidonge hivi vyote. Kuna aina fulani ya maandishi juu yake. Na ni karibu wakati huu ambapo maandishi ya kikabari yanafafanuliwa. Kwa hivyo Layard anaelewa kwamba kuna umuhimu fulani hapa.

Anaziweka kwenye masanduku na anazirudisha zote kwenye Jumba la Makumbusho la Uingereza. Sio za kutazamwa mara moja, bali kukaa tu kwenye sanduku kwenye chumba cha chini cha Jumba la Makumbusho la Uingereza. Tutazifikia baadaye, lakini angalia sanamu hii kubwa.

Hilo ndilo hasa Austin Henry Layard alilokuwa akilizungumzia. Lakini yeye ndiye mtu aliyepata mabaki ya kwanza ya hadithi hii katika baadhi ya uchimbaji. Hatimaye

Layard angempa nafasi Hormuz Rasim, na huyo ndiye mtu atakayemrithi, na itakuwa aina hiyo hiyo ya mambo.

Rasim atatafuta vitu vikubwa, tena katika mchakato wa kupata vitu hivi, kutafuta vyumba vya kiti cha enzi, kutafuta sanamu, kutafuta taji za dhahabu, n.k. Vitu tu vinavyovutia macho, n.k. Watapata vidonge zaidi na zaidi ambavyo vitasafirishwa kurudi kwenye Jumba la Makumbusho la Uingereza hatimaye kuangaliwa.

Yote haya yatamtoa George Smith mahali pake. George Smith, kwa maelezo yote, alikuwa msomi wa mnara wa pembe za ndovu. Alikuwa na utu wa blanketi lenye maji, lakini alikuwa fikra.

Hatimaye alijifundisha mwenyewe Kiakkadi, maandishi ya kikabari, na kazi zake za mapema zaidi bado zinanukuliwa hadi leo. Alikuwa mtaalamu. Lakini hatimaye anafanya kazi katika chumba cha chini cha Jumba la Makumbusho la Uingereza kama mrekebishaji, ambayo kimsingi inaunganisha vibao vyote vilivyovunjika.

Na anapoviunganisha hivi, anaviona vitu hivi kwa macho. Kwa sababu kimsingi anajua Kiakkadi na maandishi ya kikabari kwa ufasaha wakati huu, na anaviangalia tu, anaviangalia, sawa, vikiunganisha hiki, kinasema nini? Sawa, hakuna kitu. Lakini katika mchakato wa kufanya hivi, anakutana na kibao, na anaanza kukisoma. Inasikika kama simulizi la mafuriko la kibiblia.

Na kwa hivyo, anasoma zaidi, anasisimka, na kisha anaanza kutambua kile alichona. Amepata kile kinachoitwa kibao 11, na hiyo ndiyo hadithi ya Utnapishtim niliyosimulia dakika chache zilizopita. Utnapishtim akimtazama Gilgamesh, na hii ndiyo hadithi yake.

Sawa, unataka kujua jinsi nilivyopata kutokufa? Hii ndiyo hadithi inayohusiana na. Ilihusisha mafuriko. Ilihusisha mashua.

Ilinihsisha kudanganya miungu. Mambo yote hayo. Smith anaelewa kwamba inasikika kama simulizi la mafuriko la kibiblia.

Kwa hivyo, anaanza kupata vipande vingine vya kibao vinavyozungumzia hili, na anaanza kuunganisha simulizi hiyo hadi kufikia hatua ambapo hatimaye anatoa uwasilishaji kwa kila mtu ambaye angemsikiliza, hata watu mashuhuri wa kifalme wapo kwenye hotuba hii. Na anaweka simulizi ya Mesopotamia ya simulizi ya mafuriko. Na kimsingi anasema, angalieni, watu, tuna simulizi kutoka Mesopotamia ambayo inasikika sana kama simulizi ya kibiblia.

Tutafanya nini na hili? Tunahitaji kuelewa hili. Tunahitaji kuanza kuangalia uhusiano kati ya maandishi haya, n.k. Anakuwa mtu mashuhuri mara moja.

Anakuwa mtu mashuhuri. Na amepewa lebo ya kuanza uchimbaji mwingine. Sasa, Smith hataki kufanya hivi.

Smith anataka kukaa katika chumba chake cha chini cha Jumba la Makumbusho la Uingereza, akiangalia maandishi siku nzima. Hataki kuwa nje uwanjani. Lakini George Smith ana kitu ambacho hakuna mtu mwingine anacho, na hicho ni uwezo wake wa kutazama maandishi na kuyafafanua au hayana thamani, iwe yana thamani au kama hayana thamani.

Anaweza kufanya hivyo. Na hiyo ndiyo thamani yake. Kwa hivyo anaanza kuongoza uchimbaji kadhaa, uchimbaji mwingine kadhaa.

Anaanza kukusanya na kuunganisha hadithi hii ya Gilgamesh pamoja kipande kwa kipande. Na hatimaye George Smith atakufa kwa huzuni, na hiyo itamaliza muda wake, ni wazi. Lakini hiyo haitazuia mkusanyiko wa hadithi ya Gilgamesh.

Kwa kweli, hadithi ya Gilgamesh inaendelea hadi leo. Bado tunapata vipande. Bado tunaelewa historia ya maandishi nyuma ya hadithi hii, ambayo tutaizungumzia baada ya muda mfupi.

Bado tunaelewa hilo zaidi na zaidi kila siku. Lakini linahusishwa na uchimbaji huu wote wa awali huko Mesopotamia, kuanzia na Laird, kisha hadi Rassam, na hatimaye hadi George Smith. Kwa hivyo, hebu tuangalie baadhi ya matokeo.

Hebu tuangalie baadhi ya matokeo ya hadithi ya Gilgamesh. Kwa kiasi kikubwa, umuhimu wa hadithi ya Gilgamesh ni wa kulinganisha. Hadithi ya Gilgamesh ni zana yenye nguvu ya kulinganisha kwetu kuelewa vipengele fulani vya Agano la Kale.

Haipo kutuambia kuhusu ufahamu maalum wa ufafanuzi, kuhusu kifungu au kitu kama hicho. Unaweza kutoa hoja, ikiwezekana, kwa ajili ya simulizi la mafuriko la kibiblia lakini kwa kiasi kikubwa lipo kama simulizi linganishi. Hadithi ya Gilgamesh inaonyesha historia ndefu, historia ndefu na ngumu ya maendeleo ya fasihi.

Tunajua, kulingana na vipande vyote vya maandishi tulivyo navyo, kwamba hadithi hii ilianza kama hadithi za kibinafsi ambazo wakati fulani zilikusanywa pamoja ili kuunda simulizi moja. Na simulizi hiyo moja pia ilipitia hatua zilizofuata za ufafanuzi, uhariri, usahihi, n.k. Kwa hivyo, Epic ya Gilgamesh tuliyo nayo ni matokeo ya mchakato mrefu na mgumu sana wa maendeleo ya fasihi.

Sababu ya hili kuwa muhimu ni kwa sababu linatuonyesha jinsi waandishi walivyofanya kazi na jinsi watu walivyokusanya masimulizi huru chini ya simulizi moja. Linatuonyesha jinsi mambo yalivyohaririwa, jinsi mambo yalivyokusanywa, jinsi mambo yalivyofafanuliwa, n.k. Linatupa ufahamu kuhusu desturi za waandishi na

mielekeo ya maandishi, ambayo yote huathiri jinsi tunavyoelewa mchakato wa kisheria wa Agano letu la Kale.

Agano la Kale tulilo nalo, Kitabu cha Wafalme, Pentateuki, vitabu vya kihistoria, havikutufikia hivyo. Ushahidi katika Bahari ya Chumvi, iwe ni mapokeo mengine ya Yeremia, iwe ni matoleo mengine ya Danieli, yanatuthibitishia kwamba maandishi haya tuliyo nayo katika Biblia yetu ni matokeo ya maendeleo ya fasihi ambayo ni vigumu kufafanua lakini dhahiri. Hadithi ya Gilgamesh inaturuhusu kutambua na kuunganisha vipande vinavyofahamisha mazungumzo hayo.

Mazungumzo ya kisheria, jinsi Biblia yetu ilivyoweza kuwa jinsi ilivyo, Agano letu la Kale lilivyoweza kuwa jinsi ilivyo, ni mazungumzo magumu. Ni mazungumzo yanayotutaka tutumie muda wetu mwingi, tuangalie mambo kwa karne nyingi, tutafute vidokezo, na tufikirie desturi za maandishi. Hadithi ya Gilgamesh inatupa mfumo sambamba unaotuonyesha jinsi mambo hayo yalivyofanya kazi.

Kwa hivyo hiyo ni moja ya umuhimu mkubwa wa hilo. Hadithi ya Gilgamesh pia inaelezea kwa njia ambazo Biblia haiwezi kueleza mtazamo wa ulimwengu wa Mashariki ya Karibu wa kale. Na tunapoelewa mtazamo wa ulimwengu wa Mashariki ya Karibu wa kale, jinsi walivyoiona Pantheon, jinsi walivyoiona miungu, jinsi walivyoelewa uhusiano wa wanadamu na miungu, tunapoanza kuelewa jinsi mazingira makubwa ya Mashariki ya Karibu ya kale yalivyoona mambo hayo, tunaanza kuelewa umuhimu na nguvu ya kitheolojia ya Biblia.

Biblia inaelewa uhusiano wa binadamu na Mungu Mwenyezi kwa njia tofauti sana kuliko inavyoeleweka na maandiko kama hadithi ya Gilgamesh. Uelewa wa Biblia kuhusu mafuriko ya dunia nzima ni tofauti sana kwa njia nyingi. Ni sawa. Kuna mfumo huu wa msingi uliopo ambao unafanana sana, lakini unapoingia katika maelezo ya simulizi la Biblia, jinsi Mungu Mwenyezi anavyodhibiti kila wakati, Yeye hasemi mengi, hilo ni tofauti sana na miungu katika hadithi ya Gilgamesh ambao wanapoteza akili zao.

Simulizi la Biblia la mafuriko linatuambia haswa kwa nini Mungu alichagua kufanya hivyo. Hadithi ya Gilgamesh haijulikani wazi na inaonekana kuihalalisha kupitia sababu za kitoto, hata kama tunaweza hata kuita sababu za kitoto kuwa ni mantiki. Kwa hivyo, kuelewa mtazamo wa kitheolojia wa maandishi haya ya kale na hadithi ya Gilgamesh kunatupa mengi.

Walielewaje harakati za maisha za kutokufa, n.k., uhusiano na... Nimezungumzia haya yote. Tunapoelewa hilo, tunaielewa nguvu ya kitheolojia ya theolojia ya Maandiko zaidi. Tena, ni zana ya kulinganisha ambayo ni muhimu sana.

Kumbuka, Israeli ilikuwa utamaduni maalum uliofanya kazi katika wakati fulani na ulikuwa na njia maalum ya kujadili na kufanya mambo. Tukitaka kuchukua kwa uzito

wazo kwamba Mungu alitumia Israeli ya kale kama njia kuu ya kuwasilisha ufunuo Wake, tunapaswa kuchukua maandiko kama haya kwa uzito kwa sababu yanatuonyesha jinsi kila mtu alivyokuwa akifanya. Na unapoelewa jinsi kila mtu alivyokuwa akifanya, unaelewa umuhimu na tofauti za Israeli kwa uwazi zaidi.

Hilo ni jambo muhimu sana la hadithi ya Gilgamesh. Na hapo ndipo nitakapotuacha. Katika hatua hii, katika hotuba yetu inayofuata, tutaangalia miunganiko fulani maalum na finyu.

Lakini tena, Mari na Gilgamesh wanazungumzia kuangazia Maandiko, nyenzo za msingi, nyenzo za kijamii ambazo ni muhimu kwa Maandiko, kupitia njia zisizo za moja kwa moja, kupitia miunganiko mipana.

Huyu ni David B. Schreiner katika mafundisho yake kuhusu Kutafakari Upepo. Huu ni kipindi cha 2, Mari na Epic ya Gilgamesh, Miunganiko Miwili Mipana.